

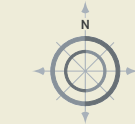
Sevärdheter i ekoparken

- 1 Grytbo** är ett "gammalt nybygge" från 1820-talet när staten uppmuntrade folk att befolka ödemarkerna. Härifrån har du fin utsikt över ängarna ner mot sjön Gryten.
- 2 Blåsippsskogen** kan bjuda på en fantastisk vårpromenad vid sydbranten av Grytberget. I blåsippstid rinner en bäck fram ur berget som gör marken örtrik och granarna grova. Bäckens försvinner ner under jorden igen, lika plötsligt som den dök upp.
- 3 En stenbänk** står på östsidan om Nedre Bursjön som minne av ekoparkens invigning 2010. Här kan du slå dig ner och begrunda sjön, på andra sidan finns Bursjöberget och den stora stillheten.
- 4 Stugsjöströmmen** är en virvlande, forsande å mellan Stugsjön och Nedre Bursjön. Mittemellan sjöarna finns ett vackert vattenfall. Ån är så stenig att den aldrig blev rensad för flottning, vilket gör att fiskyngel och andra vattendjur trivs.
- 5 "Storskogen"**, en skog stor nog att gå vilse i flera gånger om.
- 6 Mörtjäraberget** är ett annat nybygge från 1820-talet. Det är en vacker hälsingegård mitt i skogen med åkrar och stengårdsgårdar runtom. I Mörtjärnen intill finns imponerande mängder sten från odlingarna, utvräta långt ut i vattnet.

Mörtjäraberget

- 7 Järnåldersgraven** vid Karsbosjön är markerad med en liten gjutjärnsskylt. Här vid sjön låg troligen en av områdets äldsta boplatser. I närheten finns även en liten grotta dit Sigge Karsks söner enligt sägnen ska ha flytt efter att de slagit ihjäl Önne som dödat deras far. Efter en tid ska de ha bosatt sig där Karsbo gård ligger idag, som från början lär ha hetat "Karskbo".
- 8 Bursjömyrarna** är en värdefull myrmosaik med så kallade rikkärr i norra änden. Rikkärr är rika på kalk och därför kan man hitta orkidéer som ängsnycklar och myggblomster här. Även fågellivet är rikt på de lugna myrvidderna.
- 9 Fortida eldstad**, antagligen en ugn för bränning av pottaska. Pottaska gjordes för av björkved och användes som gödning och rengöringsmedel. Idag syns en kulle med en krater efter elden.

- Information
- Parkering
- Utsikt
- Hus
- Sevärdhet
- Bilväg
- Större bilväg
- Stig/vandringsled
- Vattendrag
- Naturreservat
- Vatten
- Skog
- Sankmark/myr
- Öppen mark
- Mark utanför ekoparken

© Lantmäteriet.
Ärende nr MS2008/07842.

Ekopark **Grytaberg**

Allemansrätten – frihet under ansvar!

Allemansrätten är en förmån som tillåter att vi rör oss fritt i skog och mark så länge vi tar hänsyn till växt- och djurlivet. Grundregeln är att inte störa – inte förstöra. Du får gärna tälta något dygn och plocka svamp, bär och blommor som inte är fridlysta. Du får även elda om det inte finns risk för brand, men glöm inte att släcka ordentligt efteråt. Mer information om allemansrätten kan du få av Naturvårdsverket på www.allemansratten.se

Vad är en ekopark?

En ekopark är ett större sammanhängande skogslandskap med höga naturvärden och naturvårdsambitioner. En ekopark är minst 1000 hektar stor och minst 50 procent av den produktiva skogsmarken används som naturvårdsareal. I ekoparkerna styr de ekologiska värdena över de ekonomiska.

Detta är Sveaskog

Sveaskog är Sveriges ledande skogsföretag. Vi säljer timmer, massaved och biobränsle. Dessutom jobbar vi med markaffärer och utvecklar skogen som en plats för fiske, jakt och andra naturupplevelser. Skogen är kärnan för oss och vi tar ett stort ansvar för att driva utvecklingen, även genom att bidra till nya sätt att använda träprodukter och skogsmark. I allt vi gör värnar vi en hållbar utveckling. Vi omsätter drygt 7 miljarder kronor och är ca 730 anställda. Sveaskog ägs av svenska staten.

För mer information:

www.sveaskog.se eller Sveaskogs kundcenter 0771-787 100

SVEASKOG

West Studios AB • Foto: Erik Nyberg (omslag: svaelgul höfjani), Kurt Rohde • Text: Anna Froster
Tryck: Alta45 Tryckeri AB • Juli 2010

Ekopark **Grytaberg**

SVEASKOG

Välkommen till Ekopark Grytaberg och Sveaskog

Ekopark Grytaberg ligger i Hälsinglands hjärta, tre mil norr om Edsbyn. Det är ett typiskt hälsingelandskap, med mjuka berg, djupa skogar, sjöar, mörka forsar, vidsträckta myrar och blomstrande ängar.

Länge härskade bara rovdjur och skogsbränder över traktens skogar. Spåren efter forna tiders bränder syns i många av de gamla torrtallarna och på flera träd har björnen lämnat rivmärken. På 1800-talet gjordes stora avverkningar kring Grytaberg men fortfarande är det en vildmark, vilket är ovanligt i den här delen av Sverige. Både varg, insekter och skogsvandrare trivs i ekoparkens stora lugn.

Sveaskogs ekoparker – för naturen och människan

Sveaskogs ekoparker är stora sammanhängande landskap med höga naturvärden och naturvårdsambitioner. Här arbetar vi för att bevara, åter skapa och utveckla höga naturvärden. Minst hälften av den produktiva skogsmarken används för naturvård. Skogsbruk bedrivs i de flesta ekoparker, men anpassas till områdets natur- och kulturvärden. Ekologiska värden styr över ekonomiska och samtidigt sätts skogens betydelse för friluftslivet och människans välbefinnande i centrum. Sveaskog utvecklar sammanlagt 36 ekoparker runt om i landet. Tillsammans med Skogsstyrelsen tecknar vi särskilda naturvårdsavtal för samtliga ekoparker, som säkrar ett långsiktigt skydd för natur- och kulturvärden. Ekopark Grytaberg invigdes den 23 september 2010 och blev Sveaskogs 27:e ekopark.

Ekoparken bevarar och förändrar

Mycket av skogarna i Ekopark Grytaberg kom upp efter avverkningar på 1800-talet. Med tiden kommer de att kunna bli ännu äldre och mer trolldogliga. För att bevara lövträden och gammeltallarna på lång sikt måste det brinna ibland, som skogarna gjorde innan människan började lägga sig i.

På 42 procent av skogsmarken, där naturvärdena är låga, kommer vi att fortsätta bedriva skogsbruk. Tabellen visar Sveaskogs långsiktiga naturvårdsambitioner för ekoparken.

Naturvårdssatsningen i Ekopark Grytaberg			
Naturtyper med höga naturvärden	Utgångsläge 2010	Restaurering	I framtiden
Grannaturskog	7 %	1 %	8 %
Lövnaturskog	3 %	8 %	11 %
Lövrök barnaturskog	5 %	5 %	10 %
Tallnaturskog	18 %	6 %	24 %
Summa skog med höga naturvärden	32 %	20 %	52 %

Ekopark Grytaberg omfattar cirka 2 700 hektar skogsmark varav 90 procent är produktiv skogsmark, och resten är myr. Med den naturhänsyn som också lämnas i produktionskog blir den totala naturvårdsarealen 58 procent.

Brandens landskap

Förr i tiden brann det ofta i skogen innan människan började stoppa bränderna. I Ekopark Grytaberg finns stubbar med brandskador som är från 1200-talet. Det är inte ovanligt att hitta gamla torrträd med ärr från sex bränder.

Många djur och växter anpassade sig till regelbundna skogsbränder och har numera svårt att överleva utan dem. Därför kommer Sveaskog att genomföra kontrollerade naturvårdsbränder i ekoparken. På så sätt kommer också områdets karakteristiska gammeltallar och gamla lövträd att bevaras på lång sikt.

Sällsynt frid

"Långt tillbaka i tiden var denna dal, som ligger här framför oss, endast ett moras med myrar, kärr och tjärnarna, som vi se här på dalens botten, som speglar i solens ljus. Inga människor bodde här på den tiden, utan det var endast de vilda djuren, som då hade sin hemvist i denna nejd".

Så beskrevs Voxnadalen år 1937 av Ovanåkers hembygdsförening. Fortfarande finns den friden kvar över ekoparkens kulliga skogar. Det är ett avsideshörn dit människor kom sent och bosatte sig glest. Här finns det tystnad och stjärnmörker.

De fyra stora

Björnar uppskattar ekoparkens stillhet och de rika bärrarna. De håller sig undan när de hör röster eller känner människolukt men om du börjar titta efter klomärken i torrträd och gamla utrivna myrbon så blir det tydligt att de är vanliga. Ingen lämnar så stora spillningshögar efter sig som björnen, och ingen annan spillning är så full med bär om hösten. Även varg, lo och ibland till och med järv rör sig i området.

Rika vatten

Ett glittrande vattensystem går genom ekoparken, från myrarna i norr till sjön Gryten i söder. I ån som binder samman sjöarna finns en naturlig bäcköringsstam, som uppskattas av både uttrar och sportfiskare. I sjöarna finns gädda och abborre, och i Karbosjön även sik. Fiskekort kan du köpa till exempel i Öjungs eller Öratjärns automater.

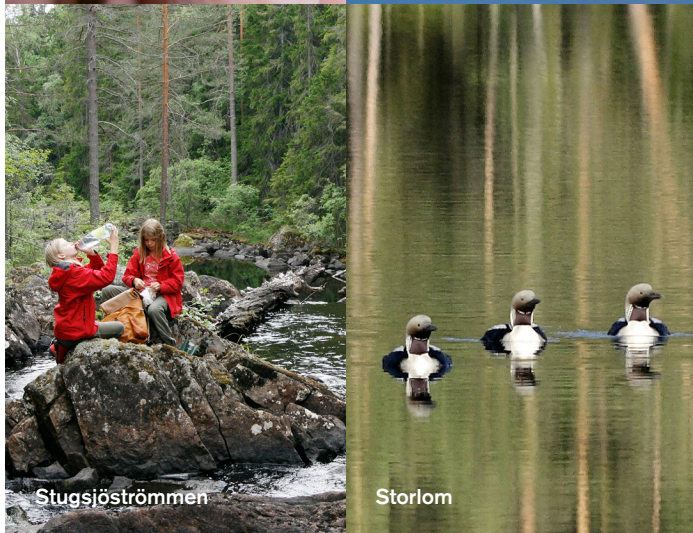
Blommande ängar

På 1820-talet ville staten att skogarna skulle odlas och bebyggas. Från den tiden finns flera nybyggen i ekoparken, men det var inte lätt att odla upp de steniga moränjordarna. Somliga övergavs och förföll men några finns fortfarande kvar, som Grytbo och Mörttjäraberg.

Det är egentligen inte så länge sedan kor gick och betade i skogen och människor slog både ängar och myrar med lie. En del av ängarna hålls fortfarande öppna i ekoparken och här flyger mängder av fjärilar från blomma till blomma. Om du slår dig ner i gräset en solig sommardag fladdrar nog snart Hälsinglands landskapsinsekt förbi – svavelgul höfjäril.

Rara insekter

Kombinationen av brandpräglade storskogar och öppna kulturmarker har gjort ekoparken till hemvist för många ovanliga insekter. Här finns över 30 insektsarter som finns med på Sveriges "rödlista" över arter som har minskat kraftigt eller är mycket sällsynta. De här små djuren var vanligare när hela landet såg ut mer som Ekopark Grytaberg. En av dem är reliktböck, som trivs i riktigt gamla, solbelysta tallar. I ekoparken finns även många andra hotade arter, som varglav, långskägg och kristallticka.

Tjärn vid Lindån